

Tillæg til Vore Kirkegårde bind 21 nr. 7

**Foreningen af Kirkegårdsinspektører,
Gravere og Gartnere
ved Kirkegårde i Danmark.**

ÅRSMØDE

8., 9., 10. og 11. september 1963.

Rammen om foreningens årsmøde var denne gang Hindsgavl, hvor ved deltagernes ankomst søndag eftermiddag de fem nordiske flag vajede i strålende sol.

Allerede samme dag indledtes med et foredrag, der skulle have været holdt af plante-skoleejer *Hilmar Glæsel*, men han var desværre forhindret. Som substitut fik man et foredrag med samme titel af *Anton Thomsen*, Skalborg.

Han gjorde det udmærket, selv om han kun have haft kort tid til at forberede sig. Anton Thomsen havde medbragt en del stedsegrønne planter, deriblandt en del nyheder, som endnu ikke var handelsvarer. Nogle af de nye planter så ud til at have en fremtid for sig og at være særdeles gode netop til kirkegårdsbrug.

Gødskning kom Anton Thomsen også ind på, og han sluttede med nogle bemærkninger og gode tips om skyggehaller.

Mandagen startede med generalforsamling, hvor *Holger Nielsen* for første gang som formand aflagde beretning om foreningens virke i det forgangne år. Beretningen indledtes med, at man mindedes de afdøde, inspektør *A. C. Haumann*, Vejle og æresformanden for foreningen, inspektør *Jens Gravesen*, Svendborg.

Formanden bød velkommen til nye og gamle medlemmer og specielt til de nordiske gæster, samt Vore Kirkegårde's redaktør.

På udmærket måde ledede inspektør *Hans Rønø* som dirigent generalforsamlingen. Her drøftedes forhandlinger, som foreningens formand havde haft med kirkeministeriet om omnormeringer af tjenestemænd, der affødte en del diskussion blandt medlemmerne.

Forhøjelsen af kontingentet til Foreningen for Kirkegårdskultur blev enstemmigt vedtaget. Valg til bestyrelsen var genvalg.

Inspektør *Aage Fich* afgav beretning om arbejdet i Fællesrådet. Der havde været arbejdet med problemet om mere klare linier for nedsættelse af asker, som der ønskedes en å jourføring af lovene om. Omtalte de anlægsgartneriske fags dag og appellerede for større tilslutning fra foreningens medlemmer. Oplysninger om Fællesrådets forlagsvirksomhed blev også givet, og der bebudedes en ny bog om landskabspleje af *Johannes Tholle*.

Begge beretninger samt regnskab godkendes.

Efter generalforsamlingen holdtes tre foredrag.

Billedhugger *Torvald Westergaard*, Lemvig, indledte sit under titlen „Hvad kan der gøres for at gøre gravminder bedre?“

Begyndte med et tilbageblik over gravminder fra tidligere, fortalte om gode gravminder, der virkelig sagde noget om mennesker, der her var begravet. Mange af disse gravminder findes rundt om på kirkegårdene. En del af dem betegnede han som værende virkelige kunstværker.

Gravminder af i dag, mente *Torvald Westergaard*, var en maskinproduceret masse uden nogen virkelig værdi.

Skulle der gennemføres en forbedring, måtte nye retningslinier til, love fra kirkegårdsledelsen, myndighederne måtte fremtvinge en forbedring, men en sådan forbedring ville i al fald ikke føre til personlig prægede gravminder.

Havearkitekt *Eigil Kiær* holdt foredrag om „Kirkegårdens beplantning og form“.

Det, vi her fik at høre og se i billeder, var havearkitektens og æstetens syn på kirkegårde. Et emne, sagde foredragsholderen, som måske ikke alle var enig med ham i, men hvad han her sagde, måtte betragtes som fremlagt til diskussion; det var ikke et angreb på nogen.

Et inspirerende foredrag. I den efterfølgende diskussion kom der indlæg fra inspektør *Hans Rønø* og inspektør *A. Falmer-Nielsen*.

„Grønlandske kirkegårde“ var sidste foredrag, holdt af provst *J. Exner*, som i 1960 af folkekirken var udsendt for at se på forholdene på stedet. Han fandt mange kirkegårde i forfald, men erkendte vanskelighederne, der var forbundet med overhovedet at foretage begravelser på en klippeø, som Grønland jo er.

Dog fandtes der på Grønland gamle traditioner for begravelser og ordning af stedfundne begravelser, som fandtes at være så smukke, at der vil blive stillet forslag om igen at efterleve disse.

Provst *Exner* fortalte om uheldig indflydelse fra Danmark bl. a. i form af importerede polerede gravminder samt brugen af cement til opbygning af gravtuer. Alt er nu nedfældet i en rapport til myndighederne. Det, der tiltrænges, er kirkegårdsvedtægter, protokol og kort og dagligt tilsyn med kirkegårdene.

En lang og indholdsrig dag var til ende.

Tirsdag var afsat til redskabsdag. Alt var vel tilrettelagt af inspektør Jens Haumann og begunstiget af det fineste vejr.

Det var glædeligt at se, at mange uden for foreningen havde efterkommet opfordringen til at overvære redskabsdagen. Foruden mange kirkegårdsbestyrelsesmedlemmer var der ikke så få fra landsbygraverforeningen, samt 40 mand fra Embedsgartnerforeningen tilstede.

Det viser det store behov for maskiner som hjælpemidler i det daglige arbejde. Det var også interessant at se de forskellige firmaers anstrengelser for at gøre maskinerne bedre, og nye ting kommer stadig til.

Besøget på Ringe kirkegård om onsdagen var også en oplevelse for de 60 deltagere. I Ringe kirke påhørtes af pastor *H. N. Blauenfeldt* en skildring af Ringe kirke. Dernæst fortalte graver *Hans Larsen* om kirkegården.

Efter en tur rundt på den smukke kirkegård, kørtes til Egeskov slotspark, hvor den medbragte mad blev spist. Formanden sluttede her foreningens årsmøde med ønsket om gensyn til næste årsmøde, der formentlig vil blive holdt i det sydlige Jylland.

At der også ofredes en aften på det festlige skal ikke glemmes.

Strunck.

Kirkegårdskultur i Lübeck-dage 1963

Det årlige møde i *Arbeitsgemeinschaft Friedhof und Denkmal* foregik i år i Lübeck, og ledelsen benyttede den geografisk-naturlige anledning til i særlig grad at invitere repræsentanter for de nordlige nabolande til at komme med, og man havde da også den glæde at se 60 svenske deltagere, gejstlige, kirkegårdsfolk, havearkitekter m. fl. Der manglede heller ikke invitationer til Danmark, men der mødte vistnok ingen. For en del år siden meldte dette blads redaktør sig til deltagelse, men måtte i sidste øjeblik af praktiske grunde sende avbud, men havde en lejlighed til at hjælpe daværende leder af organisationen, dr. *W. Lindner* under hans besøg i Danmark. Ved den nuværende leders besøg her i august 63 lykkedes det desværre ikke at træffe vor forenings sekretær, og redaktøren var af helbredsmæssige årsager forhindret i at hjælpe dr. *Boehlke* under besøget i København. Glippede det således med et dansk indslag, læser man med glæde referatet af årsmødet i Lübeck og konstaterer, at indsats af såvel gartenarkitekt *Harry Maasz* som trädgårdsarkitekt *E. Jacobson* i det kulturelle arbejde værdsættes, og synes suppleret med indslag fra trädgårdsarkitekt *Per Åke Friberg*, stadstrgsm. *Carl*

Fredby m. fl. i koret med stemmer fra den nordiske kulturkreds og kirkegårdsfront. Måtte den danske stemme også komme til at lyde i dette europæiske samvirke. —

Kyrkogårdsföreståndare på årskongress i Motala

Sverges kyrkogårdsföreståndare var den 6. 7 och 8 augusti samlade till kongress i Motala. Ordförande, kyrkogårdsföreståndare *Carl Fredby*, Karlskoga, kunde vid sitt öppningsanförande hälsa ett sextiotial kolleger välkomna samt meddela att temat för årets kongress var rationalisering av arbetet som rör kyrkogårdarna och dess administration.

Parentation hölls över tre, sedan sistlidna kongress bortgångna föreningsmedlemmar nämligen, kyrkogårdsföreståndare *Enock Nilsson*, Eskilstuna, kirkegårdsinspektör *Jens Gravesen*, Svendborg, Danmark, och kyrkogårdsföreståndare *Artur Hermansson*, Trollhättan.

Vid styrelsevald omvaldes samtliga styrelseledamöter som voro i tur att avgå, så att styrelsen liksom föregående år kom att bestå av *Carl Fredby*, ordf., *Ragnar Ekstedt*, v.ordf., *Gösta Gustafsson*, sekr., *Åke Andersson*, kassör samt *Ivar Andersson*. *Tore Lindström* blev klubbmästare och *Walter Lindström*, *K. G. Gustafsson* och *Tage Göransson* styrelsesuppleanter.

Föredagen inleddes med att platsvärden *Arne Karlsson* orienterade om kyrkogårdsförhållanden i Motala varvid han även berättade om stadens historia samt om nuvarande industriella uppsving.

Agronom *Gustav Bengtsson* från statens maskinprovningar i Alnarp höll så ett föredrag om de testprov insända maskiner får genomgå samt om huru olika arbetsmoment bedömes för att man skall få fram arbetsbesparande metoder och maskiner. Föredragshållaren slutade med förhoppningen att alla maskiner skulle bliva testade innan de släpptes ut i handel, vilket bäst skulle åstadkommas genom att man vid köp av nya maskiner skulle begära få taga del av protokoll från maskinprovningens-anstalten.

Andra dagens föredrag började med att kyrkogårdsföreståndare *Viktor Ridne* med hjälp av färgbilder berättade en del intryck från en studieresa i USA lagd med tanke på att studera maskinernas användning i arbetet på kyrkogårdar och i parker. Av föredraget drog man den slutsatsen att kyrkogårdsledningen i eet samhälle i USA har ungefär samma problem att kämpa med som man har i Sverige samt att rationaliseringen där ej nått

nåmnvärt längre än här, dock måste sägas att maskiner fanns i stor utsträckning.

Senare följde diskussion över maskiners användande vid gravgrävning m. m. vilken inleddes av kyrkogårdsföreståndare Ragnar Ekstedt, som lämnade uppgift om erfarenheter om dylik maskingrävning i Växjö och av *Lenart Lundqvist* om liknande erfarenheter i Uppsala. Talarna betonade till sist att ännu återstår en del i konstruktionshänseende för att få fram idealmaskinen för detta ändamål, då det framför allt behövs en maskin, som kan röra sig på en liten yta. Kyrkogårdsföreståndare Gösta Gustavsson talade så om olika metoder att bryta eller tina upp tjäle i marken under vintern. Diskussionen blev, som alltid då det gäller olika arbetsmetoder mycket livlig.

Första och andra dagens exkursioner var ägnade åt stadens kyrkogårdar och själva staden med omgivningarna samt åt en synnerligen förnäm och mycket omfattande maskinutställning, anordnad för kongressen. Det stora antal maskiner som visades gav en god genklang till kongressens föredrag och diskussioner.

Tredje dagen fick kongressdeltagarna se Luxorverkens stora tillverkning av radio och TV-apparater. Vidare gick färden till Vadstena m. fl. gamla och ärevördiga sevärdheter i en mycket fager bygd. Vid samtliga platser och under färden bidrog mycket kunniga guider till att man snart försöker att förnya besöket på de flästa av ställen som besöktes.

R. Ekstedt.

Udnævnelser

Trädgårdsarkitekt *Sven-Ingvar Andersson*, Helsingborg, er udnævnt til professor *C. Th. Sørensens* efterfølger på Kunstakademiet. S.-I. Andersson har taget eksamen fra Alnarp, virket under Helsingborg kommune som selvstændig havearkitekt samt som lektor ved Kunstakademiet i København. Professor Andersson vil være dette blads læsere bekendt bl. a. gennem sin deltagelse i kirkegårds konkurrencer: 2. præmie i konkurrencen om udkast til Alfaset gravlund (Oslo) (ingen 1. præmie blev uddelt) (tillægss. 11) samt 1. præmie i den konkurrence kyrkogårdsnämnden i Malmö afholdt om gravminder med kunstnerisk udformning (se tillægss. 25).

Overgartner, havebrugskandidat *Bjørn Winther Jensen* fra Københavns Begravelsesvæsen er udnævnt til kirkegårdsinspektør i Glostrup — og overgartner, havebrugskandidat *Jens Henning Muhle Henningsen* (ligeledes Køben-

havns Begravelsesvæsen) er blevet kirkegårdsinspektør i Svendborg.

Til lykke.

J. J.

Kursus

Kirkegårdsinspektørforeningen har holdt kursus i administration på Vilvorde i tiden 16. til 21. september.

Odense, Svendborg og Assens amts landsbygraverforening afholdt kursus på Køng Højskole i dagene 8. til 10. september.

Kursus for syd- og sønderjyske gravere blev afholdt på Sommersted ungdomsskole fra 7. til 10. oktober.

J. J.

Fra danske dagblade

19/5 Frederiksborg Amts Avis: Den ensomt beliggende kgd. for patienterne på Ebberødgaard ligger smukt inde i skoven og kan minde om Brødremenighedens kgd. i Christiansfeld. 20/5 Ringsted Folketidende: Efter licitation er arbejdet med udvidelsen af Hvalsø kgd. givet til anlægsgartner *Keld Petersen*, Holbæk, for kr. 54.750 (havearkt. *Morten Klint*, Kbhvn.). 21/5 Vestkysten: Den 1962 påbegyndte udvidelse af Lindknud kgd. er nu færdig, hvorved den er blevet 800 kv.-m større (havearkt. *Poul Hansen*, Varde).

25/5 Aarhus Stiftstidende: Kgd.sudvalget i Viby vil søge sognerådet om en tillægsbevilling på kr. 10.000 til anlæg af en urnehave på kgd.en.

29/5 Frederiksborg Amts Avis: Tilbygningen til kapellet på Maaløv kgd. er næsten færdig og menighedsrådets kasserer mener de samlede udgifter bliver ca. kr. 24.000.

30/5 Roskilde Tidende: Arkt. *Aage Madsen*, Køge, har udarbejdet planer til modernisering af kapellet på Nørre Dalby kgd.

31/5 Amagerbladet: I byplanen for den ældre del af Taarnby kommune er der regnet med, at kgd.en skal udvides mod vest helt til Vestre Bygade. Den samlede udvidelse af kgd.en er på ca. 6.500 kv.-m.

5/6 Aktuelt: I forbindelse med den fredning af visse københavnske parker, som magistraten har vedtaget, er spørgsmålet også rejst vedrørende fredning af kgd.ene. Kirkeministeriet er gået stærkt imod og fredningsnævnet er gået med til at kgd.ene ikke fredes. Dog ønsker man at kunne tage fredningsspørgsmålet op i de tilfælde, hvor kgd.ene skal nedlægges.

7/6 Ringsted Folketidende: Udvidelsen af Tersløse kgd. er nu gennemført og der arbejdes nu på at opføre en mur mod landevejen.

8/6 Frederiksborg Amts Avis: Ved udvidelse

- af Kirke Værløse kgd. vil man reservere så meget jord, at kommunen fremover kun får een kgd.
- 11/6 Vendsyssel Tidende: Hjørring amts fredningsnævn har godkendt opførelsen af et nyt kapel ved Sindal kirke.
- 11/6 Frit Folk, Fredericia: Arkt. *Henning Larsen*, Kbhvn., har forelagt skitseplanerne til et krematorium i Fredericia for byplanudvalget og menighedsrådene. Krematoriet vil koste ca. 2 mill. kr. og skal efter de foreløbige planer placeres på Christianskirkens grund.
- 13/6 Roskilde Tidende: Referat af Forenigen for kirkegårds-kulturs årsmøde i Roskilde.
- 14/6 Silkeborg Avis: Reparationen af krematoriet i Silkeborg forventes tilendebragt 15/8 og vil koste ca. kr. 70.000. Fællesmenighedsrådet har vedtaget et nyt regulativ for Vestre kgd.
- 14/6 Lolland-Falster Folketidende: Menighedsrådet i Rødby vil søge forhandling med kommunen om anlæg af en ny kgd. i Rødby Havn, da der snart ikke er flere pladser på den gamle kgd.
- 26/6 Jydske Tidende: Finansudvalget har bevilget kr. 30.000 til istandsættelse af Løgumkloster kgd.s to afdelinger. Arbejdet vil blive påbegyndt snarest muligt.
- 27/6 Svendborg Avis: Interessen for urnepladserne ved muren i urnegården på Svendborg kgd. er så stor, at der kun er få pladser tilbage, og det vil sikkert meget snart blive aktuelt at opføre en ny mur.
- 1/7 Roskilde Tidende: Menighedsrådet i Sct. Jørgensbjerg har henvendt sig til overborgmesteren i København om en udvidelse af kgd.en mod nord på de arealer, der hører under Sct. Hans Hospital (inspektør *A. Falmer-Nielsen*, Kbhvn.).
- 2/7 Aarhus Amtstidende: Byplanudvalget i Odder har efter ønske fra menighedsrådet reserveret jord til udvidelse af kgd.en.
- 4/7 Demokraten: Boligministeriet har givet igangsættelsestilladelse til opførelse af et ligkapel ved Kolby kirke.
- 6/7 Kristeligt Dagblad: Vojens menighedsråd har vedtaget at købe et areal på 5 hektar af kommunen til senere udvidelse af kgd.en.
- 9/7 Roskilde Dagblad: Der har været afholdt licitation over planeringsarbejder, vej- og stianlæg ved udvidelsen af Taastrup Nykirkes kgd. (landinspektør *R. Poulsen*). Følgende har afgivet tilbud: Civilingeniør *S. A. Nielsen*, Gl. Køgevej 761, kr. 18.500; *Erik Jensen*, Børstingerød Maskinstation, Allerød, kr. 17.254; *E. Petersen*, Kildebrønde Maskinstation, kr. 15.671,70 plus kr. 2,00 pr. kubikmeter slagge; *Köhler og Viborg Jensen*, Kongevejen 29, Holte, kr. 14.766. *E. Petersen* blev overdraget arbejdet.
- 15/7 Sjællands Tidende: Ved udvidelsen af Fjenneslev kgd. mod øst er der opbygget et kampestensgårde uden om arealet, mens den gamle mur efter Nationalmuseets ønske bliver stående (havearkt. *H. Breinholt Nielsen*, Sorø).
- 23/7 Folkebladet for Randers og Omegn: Reguleringsprojektet på Tvede kgd. vil blive udført etapevis, da der ikke er penge til hele reguleringen på en gang. For at gennemføre planeringen, bliver det nødvendigt at rydde gravstederne for beplantning, og samtidig vil gravgitrene blive fjernet.
- 24/7 Dannevirke: Kapellet ved Øsby kgd., der nu er færdigt, har kostet kr. 40.000 (arkt. *Ebbe Lehn Petersen*, Odense).
- 25/7 Aarhus Amtstidende: Venge menighedsråd har fået tilladelse til at rive kapellet ved Venge kirke ned og opføre et nyt kapel på den anden side af kgd.ens indgang.
- 25/7 Horsens Soc.-Dem.: Boligministeriet har meddelt igangsætningstilladelse til udførelse af tilbygning til Gludsted ligkapel.
- 26/7 Morsø Folkeblad: På Roslev kgd., der længe har trængt til udvidelse, er en sådan påbegyndt. Kgd.smuren er flyttet og 2100 kv.-m er blevet planeret, medens 4200 kv.-m senere kan inddrages til kgd.
- 27/7 Aftenposten, Viborg: Detailplanerne til opførelse af et krematorium på Viborg kgd. er nu godkendt, men der er ikke kommet igangsætningstilladelse.
- 28/7 Vendsyssel Tidende: Arbejdet med planeringen af arealet til udvidelse af Sæby kgd. skrider så godt frem, at planearbejdet formentlig kan begynde til efteråret (havearkt. *Johannes Tholle*).
- 29/7 Skanderborg Amts Avis: Kgl. bygningsinspektør *C. F. Møller*, Kbhvn., har meddelt menighedsrådet, at planerne for udvidelse af Laasby kgd. er godkendt.
- 5/8 Politiken: Kirkegården for de levende. (Kronik af *Ulla Dahlerup*).
- 8/8 Grenaa Folketidende: Menighedsrådet i Thorsager har vedtaget at lade foretage en regulering af den sidste del af Thorsager kgd.
- 14/8 Fyns Tidende: Dersom menighedsrådet i Middelfart vedtager at modtage flere tyske begravelser, kan dette ikke ske på det stykke, hvor der i forvejen er tyske grave, men nye arealer må tages i brug.
- 16/8 Berlingske Tidende: Ved en højtidelighed i går blev den nye kgd. i Brønderslev afleveret som færdig (havearkt. *Johannes Tholle*).
- 18/8 Fyns Tidende: Kirkeministeriet har godkendt planerne til regulering af den nordlige

del af Ringe kgd. (inspektør *O. Raahauge-Askegaard*, Odense).

21/8 Vestjyden, Esbjerg: Byplanudvalget i Esbjerg har opgivet at anlægge en ny kgd. ved Fortuna allé, arealet mellem højspændingsfeltet og den ydre ringvej er bedre egnet til dette formål.

21/8 Fyn: På det areal (1000 kv.-m) Glamsbjerg menighedsråd har købt for udvidelse af kgd. er arbejdet nu påbegyndt.

21/8 Østsjællands Folkeblad: Politimesteren i Køge har givet Haarlev menighedsråd afslag på den fodgængerovergang, det gerne ville ha mellem de to kirkegårde. Menighedsrådet har anmodet arkt. *Poul Rasmussen*, Haarlev, om at udarbejde tegninger til et nyt kapel.

23/8 Vestkysten, Varde: Den nye kgd. i Varde vil først blive taget i brug, når der ikke kan skaffes flere gravsteder på den gamle.

27/8 Randers Dagblad: Alle kontante indbetalinger på Randers kgd. skal nu standse og i stedet skal de finde sted på kærnerkontoret eller til byens pengeinstitutter. Samtidig skal der ansættes en kirkegårdsgartner og to formænd ved kirkegårdene.

27/8 Fyn: Der er blevet anlagt en fællesurnegrav i Bogense på et areal ved kirken, der er beregnet plads til 1200 urner.

28/8 Skanderborg Amts Avis: Hørning sogneråd har købt jord så fremtidige udvidelser af kgd. er sikret.

29/8 Fyens Stiftstidende: På Marstal kgd. vil arbejdet med anlæggelse af en urnegård snart blive påbegyndt. Arealet er ca. 110 kv.-m og arbejdet vil blive udført af anlægsgartner *Jørgen Jørgensen* og entreprenør *Hans Jørgensen & Søn*, Odense (havearkt. *Johannes Tholle*).

29/8 Dannevrke: Udvidelsen af Gram kgd. skal være færdig ca. 1. oktober. Planeringsarbejdet og stendigerne er udført af entreprenørfirmaet *A. Bramsen*, Haderslev.

30/8 Fyens Tidende: For at imødekomme tendensen at gå fra begravelser til urner har menighedsrådet i V. Skerninge ladet anlægge en urnelund.

31/8 Horsens Folkeblad: Skitseprojektet til udvidelse af Juelsminde kgd. er godkendt af menighedsrådet. Planerne skal indsendes til endelig godkendelse, arealet skal frigøres for fredsskovpligt (inspektør *V. Rud Nielsen*, Horsens).

6/9 Fyens Stiftstidende: På de odenseanske kgd. vil der i de nærmeste år blive tyndet kraftigt ud i træer og buske for at gøre kgd. lysere og venligere.

Fra norske dagblade

9/5 Harstad Tidende: På Renså kgd. som eies i fellesskap av Skånland og Astafjord kommuner er bare 6 gravplasser udisponert så man kan frykte for å komme opp i en prekær situasjon hvis ikke utvidelse blir iverksatt snart.

16/5 Ringerikes Blad: Eieren av Løken gård har stilt seg velvillig til avståelse til utvidelse av Haug kgd. Kommunestyret i Norderhov har vedtaket at annullere ekspropriasjonen for utvidelse av kgd.en.

20/5 Sogn Folkeblad: Kyrkjebø sokneråd har gjort vedtak om at kgd.en må utvidast mod vest.

20/5 Demokraten: Kråkerøy kgd. har fått et tilleggsareal på 3 mål med 307 gravplasser og et urnefelt.

21/5 Drammens Tidende og Buskeruds Blad: Herredsgartner *Ovid Kvisterøy* har utarbeidet planer om utvidelse og forskjønnelse af Ruud kgd. Anlegget er beregnet å koste 30.000 til 40.000 kr.

21/5 Sør-Trøndelag: Mangelen på gravplasser ved Skaun kgd. har tvunget fram en snarlig løsning på reguleringsproblemerne ved Venn og fylkets utbyggingsavdeling er nå engasjert for å lage en høvelig plan.

22/5 Gjengangeren: Ennå gjenstår endel arbeid med utvidelsen av Borre kgd., men man håper og regner faktisk med att innvie den i løpet av forsommeren.

24/5 Nordlands Framtid: Biskopen har henvendt seg til kommunen og bedt den være behjelpelig med å finne en brukbar gravplass i Glomfjord eller eventuelt på Selstad eller Neverdal.

25/5 Nordtrønderen og Namdalen: Under herredsgartner *Alstads* ledelse vil Sævik gamle kgd. nu blive dagnad.

25/5 Grimstad Adresstidende: Fjære herredsstyre tiltrådte enstemmig menighetsrådets forslag for utvidelse og omlegging av Fjære kgd. (hagearkt. *Hauglum* og *Huvestad*).

25/5 Drammens Tidende og Buskeruds Blad: Der skal utarbeides forslag til modernisering av Åmot kgd. samt tas opp spørsmålet om å erstatte gravkapellet med et kisterum fortrinnsvis utenfor kgd.en.

28/5 Sogn Folkeblad: Departementet har gjeve Luster kommunestyre melding om ialt om lag 1700 kv.-m av prestegården til utvidelse av Jostedal kgd.

29/5 Nordtrønderen og Namdalen: Utvidelse av Røyrvik kgd. vil koste kr. 32.000. Kommunestyret vedtok å utsette saka slik at finansieringa av kgd.en og kirkerestaureringa kan

behandles under ett (fylkesgartnerass. *Gisle Lysberg*).

1/6 Møre, Volda: Fylkesgartnaren skal utarbeide planer til utvidinga av Leirshaugen kgd. På Straumshamn er det og arbeid i gang for å få ei utviding. Dalsfjord kgd. er nyleg muna- leg utvida og der vert arbeidet å stelle til det nye området.

1/6 Tromsø: Forskjønnelse av Hatting kgd. kvesmenes. Kritik av renoveringen.

1/6 Trønder-Avisa: Kgd.en ved Markabygda i Skogn fyller ikke lenger de krav som stilles til antall ledige gravsteder og er nu blevet utvidet med 1 mål.

6/6 Nordlandsposten: Kapellet på Gruben kgd. vil ikke blive utført i år da spesielle arkitektoniske hensyn kræver et stort arbejde av arkitekterne.

6/6 Velgeren: Kgd.en ved Ås kirke må utvides, da nye familier vanskelig kan få gravsteder. 6/6 Hadeland: Næs kgd. skal utvides med 4,5 dekar og ca. 400 kv.-m ble vigslet i vinter.

7/6 Glåmdalen: På en vakker liten bakke ned mot Bjørknessjøen finner man ved Rakeie i Nes en gammel gravplass som skogfolkene brukte i 35 år — antagelig fra 1893—1929, skal der settes opp en minnestein?

7/6 Sunnmørsposten: Sandøy sokneråd skal kjøpe jord til utviding av Harøy kgd. Arealet ein har tænkt er på 4.700 kv.-m.

8/6 Adresseavisen: Ved domkgd.en i Trondheim der utgår som gravplass 1977 skal gravminner, for personer som har gjort seg særlig tjent av by, land og folk samt de der har historisk eller kulturhistorisk verdi, bevaras. 11/6 Sør-Trøndelag: På et menighetsmøte blev drøftet at legge ut hele kgd.sområdet som plen og fjerne gravgitrene på kgd.en på Løkken ved Bjørnli.

13/6 Porsgrunns Dagblad: Eidanger menighetsråd har vedtaket at utvide Eidanger kgd. med 28 mål.

13/6 Østlendingen: Til dugnad på Kvikne kgd. møtte det opp over 80 mann.

14/6 Horda Tidend: Omvøla av Venje kgd. For at visa korleis gravene skal tillagast, vert det laga till ei grav i vestre enden på kgd.en etter dei nye reglane.

15/6 Finmarksposten: „Ishavspresten“ biskop Monrad Norderval vigslet Brochmann-haugen i Honningsvåg som gravplass.

15/6 Namdalens Folkeblad: På Leka kgd. er alle gravsteinene foreløpig fjernet, alle innhegninger likeså, jorden ryddet og skal tilsåes hvorefter gravsteinene skal settes på plass igen.

15/6 Gudbrandsdølen: I samband med at

kgd.en er utvida utover til Finna skal settes opp eit nytt gjerde till kr. 5.000.

19/6 Drammens Tidende og Buskeruds Blad: Sigdals gamle gravplass, nedlagt ca. 1890, er et villniss. Steiner og kors er falt ned, gress og kraft gror over alt, tømmergjerdet rårner bort og laftene faller av.

19/6 Stavanger Aftenblad: Tjensvoll gravlund med kapell vil komme på 3—4 mill. kroner. Etter planen blir der 12.600 grave i dobbel dybde, desuten 2.000 graver i enkel dybde samt 10.000 urneplasser.

19/6 Østlendingen: Første del av Asnes kgd. legges om i høsten, en del av arbeidet håper man å få utført ved dugnad.

21/6 Østlendingen: På kgd. i Trysil er planene ferdig for en omlegging, så hele kgd.en legges ut till gressplener.

25/6 Gauldal Avis: Planeringen av Soknedal kgd. har kostet omlag kr. 15.000.

28/6 Fremtiden: Herredsgartner *Ovid Kvisterøy* har utarbeidet planer for regulering av Drolsum kgd.

1/7 Tønsbergs Blad: Friluftsrådene i Borre og Horten finner at en urnekgd. på Løvøya inn- till et friluftsområde er lite passende.

6/7 Telemark Arbeiderblad: Kommunestyret har vedtaket å bevilge kr. 5.000 til utvidelse av Siljan kgd. Arealet utvides mot øst med 583 kv.-m.

19/7 Rjukan Dagblad: På Rjukan kgd. arbeider man med å opparbeide det nye feltet som vil gi plass til 250 nye graver.

27/7 Sunnmøre Arbeideravis: Planene til den nye gravplassen på Slinningen er ikke helt ferdige i detalj og skal behandles i menighetsråd, prosti og departement før den endelige godkjennelse foreligger (bygartner *Njål Bele*).

2/8 Østlendingen: Der er bevilget kr. 15.000 til å begynde planering og forskønnelse av Lunderseter kgd.

2/8 Finnmark Tidende: Planforslag til be- plantning av Vadsø kgd. er tiltrådt av menig- hetsrådet og kgd. vil bli pen om få år.

5/8 Østlands-Posten: Menighetsrådet i Tjølling antar at urnelunden bør opparbeides i vest- skråningen av kgd. Fylkesgartneren skal ut- rede sagen om urnelunden.

7/8 Nordlys: Et mindre område av den nye kgd. på Trondenes som skal gi plass til ca. 150 graver vil nå bli innviet og vigslet.

8/8 Jarlsberg: Formannskapet i Holmestrand har godkent en plan fra kirkevergen om park- messig behandling av den gamle kgd.

9/8 Sogningen: Kgd. på Kaupanger må utvi- dast da der høgst er 10—15 graver tilbake, der er ledige.

9/8 Trønder Avisa: Kirkebakken ved Mære

kirke skal utvides med 4—5 mål og distriktets folk har nå sat i gang med dugnadsarbeid om kveldene.

13/8 Horda Tidend: Kyrkjegårdskonsulenten ska utarbeide planene for utvidelse av gravplassen på Oppheim.

15/8 Vikebladet: Om Ulstad kgd. siger kyrkjegårdskonsulent *Karen Reistad*: Den ligger i sentrum ved kirken. Det er ialt vesentlig slutt med begravelser her. De henvises til Osnes gravplass., og deretter fremsendes en plan for bevaring som soknerådet ga tilråding.

19/8 Sogn og Fjordane: Hagearkt. *Knut Fosså* og *Sveinung Skjold* har laget plan for Fet kgd. 22/8 Ringerikes Blad: Helserådet har uttalt at kgd.en i Veme ikke er tilfredsstillende og kan bare under tvil godkjenne den planlagte utvidelse. Mulig at legge begravelserne fra Veme til Sokna.

30/8 Gjengangeren: Utvidelsen av Borre kgd. gir plass til ca. 270 urner og ca. 830 nye graver.

Fra svenske dagblade

9/7 Värnamo Nyheter: Den nya kyrkogårdsdelen vid Reftete kyrka står nu närmaste färdig. Gravplatsernas antal anses vara tillräckliga för de närmaste 50 år.

9/7 Norra Skåne: Klockarebackens kgd. i Höör utvidgad med 5—6 tunnland får plats till 8—900 gravar (trädgårdsarkt. *Hilding Claesson*). 10/8 Nyaste Kristianstadsbladet: Arbetet med utvidgning av Osby kgd. klar til november.

Ved landegrænsen

3/8 Flensborg Avis: Den gamle kgd. ved Stuhrsallé fylder 150 år. Den „gamle kgd.“ var den første kommunale begravelsesplads i her-tugdømmerne. Den første gartner var *Heinrich Munderloh* (1813—1872). Her rejstes bl. a. Isted-løven; desuden rummer kgd. et væld af andre minder om dansk liv og indsats i det forrige århundrede. *J. J.*

Fra tidsskrifterne

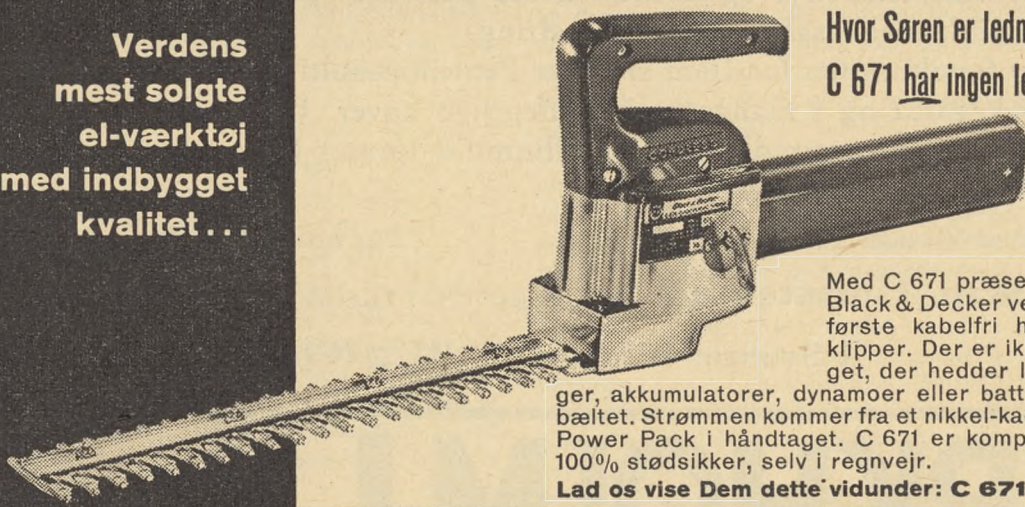
Anlægsgartneren nr. 7: International anlægsgartnerkongres blev afholdt i juni i forbindelse med IGA 63.

Agrokemi nr. 3: Atrizol — et nyt middel mod kvik.

Der Naturstein nr. 6: Grabmalkunst in Diabas. Schriftgestaltung XII. Grabmalausstellung (Hamburg-Ohlsdorff). — Nr. 7: Schriftgestaltung XIII. — Nr. 8: Der Ohlsdorfer Friedhof

Black & Decker

Verdens
mest solgte
el-værktøj
med indbygget
kvalitet ...

Hvor Søren er ledningen?
C 671 har ingen ledning.

Med C 671 præsenterer Black & Decker verdens første kabelfri hækkeklipper. Der er ikke noget, der hedder ledninger, akkumulatorer, dynamoer eller batterier i bæltet. Strømmen kommer fra et nikkel-kadmium Power Pack i håndtaget. C 671 er kompakt og 100% stødsikker, selv i regnvejr.

Lad os vise Dem dette vidunder: C 671.

Fås hos førende værktøjsforhandlere og isenkræmmere. — Vi anviser gerne nærmeste forhandler og fremsender brochure på forlangende.

Black & Decker Ltd., Lerhøj 17, Bagsværd . Tlf. 98 56 66

in Hamburg. Ausstellung „Inschriften in Stein“ von F. H. Ehmecke. Grosse friedhofskulturelle Tagung in Hamburg. — Nr. 9: Schriftgestaltung XIV. Das Grabdenkmal als lebensnahes Porträt. Kleiner Führer durch das Grabmalgestaltungsrecht für Friedhofsverwalter und Steinmetzen.

Deutsche Gartenarchitektur nr. 2: Gedanken zu neuer Friedhofskultur am Beispiel des Erfurter Mustergrabfeldes. Die Grabzeichengestaltung.

Ignis nr. 5: Några synpunkter på vad en begravning bör kosta. Effektivt kontrollorgan skapas för begravningsbranschen Undanglidningar av SBF i livlig estraddebatt. — Nr. 6: Kalmars nya krematorium invigt som småkyrka. Nytt kapellkrematorium i Kalmar. Kalmars nya krematorium — en historik. Nyheter i SEF:s program. Krematoriebyggnadet. — Nr. 7—8: Kyrkogårdsresan till Tyskland lyckat initiativ. Eldbegängelse i Storbritannien.

Kunst und Stein nr. 4: Grabmalgestaltung in unserer Zeit.

SVANNY-bænken

Bænken er fremstillet med tremmer af $3 \times 5\frac{1}{2}$ cm Siam Yang — en træsort, der er meget modstandsdygtig over for alle påvirkninger. Tremmerne er monteret på et galvaniseret stål-rørsstel — den specielle montering hindrer »vridning«.

No. 23. Længde 2 m..... kr. 327,00 — No. 606. Længde 1,50 m..... kr. 258,00

Der er garanti på hver bæk.

SV. BJARGUM *Specialforretning for artikler til kirkegårde*
Kastrupvej 62, Kbh. S. Tlf. (01) 550691. Kontortid 9-12 Tlf.vagt svarer 12-16

Penicillinmuld

er et muldrikt og formuldningsfremmende gødnings- og jordforbedringsmiddel med passende mængder plantenæring og mikronæring, fri for plantesygdomme, skadedyr og ukrudt. Giver planterne en kraftig rodudvikling og skuddannelse samt rigere blomstring.

Siden fremkomsten for 10 år siden er Penicillinmuld anvendt regelmæssigt på kirkegårde og i mange andre offentlige haver. Forbruget er stadig stigende på disse områder. — Penicillinmuld leveres i sække à 25 og 50 kg samt tonsvis i løsvægt.

Brochure tilsendes gerne.

Fås hos alle de førende firmaer.

Wm. Christensen Hovedvejen 116 . Glostrup . Telefon 96 16 90

I Sverige: WEIBULLS HUMICILLIN

BIRKHOLM PLANTE SKOLE

SPECIALKULTURER

Prydbuske i alle sorter og størrelser. Store partier af de mest anvendte. Iøvrigt alle planter til kirkegårde. Aflæg planteskolen et besøg.

VASSINGERØD PR. ALLERØD
TELEFON ALLERØD 1126 (03 271)